

Anàlisi històrica d'un fenomen social

Aquesta setmana apareix la 'Història crítica del Futbol Club Barcelona 1899-1999' (Empúries), una obra que analitza l'evolució de l'entitat barcelonista sota un prisma social, polític, econòmic i esportiu. EL TEMPS n'ofereix alguns extractes.

En la voràgine de publicacions d'enguany sobre el club blaugrana, els periodistes Ramon Barnils, Jordi Finestres –tots dos col·laboradors habituals d'EL TEMPS–, Toni López, Jaume S. Sabartés i Fernando Torrecilla, s'endinsen en la història d'un club que no es podria entendre sense cercar-ne els lligams contextualitzadors amb la realitat política, social i econòmica de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya de cap a cap d'aquest segle. *Història crítica del Futbol Club Barcelona* ens mostra la cara més amagada de l'entitat, narrada amb el màxim rigor històric i sense caure en el parany de la interpretació tendenciosa. Gamper, Núñez, Samitier, Kubala, Cruyff, Ronaldo, les dues dictadures, la guerra, la democràcia, el Camp Nou, les Corts, Basilea, Wembley... són uns quants fets i personatges que conformen una història diferent d'un club singular. Tot seguit en reproduïm uns pocs extractes.

(...) Els anys trenta s'estrenen a can Barça amb una notícia luctuosa, una premonició del que serà la dècada. A les nou del matí del 30 de juliol de 1930 mor Joan Gamper Haessig (i no el 13 d'octubre, una data que s'ha repetit de manera errònia al

GLÒRIA MATAMALA

llarg dels anys a les històries oficials). El fundador del club es lleva la vida als 52 anys, immersit en una crisi personal per motius econòmics, arran de la fallida financera internacional de 1929.

Gamper tenia negocis en el comerç d'importació de productes tropicals com ara sucre, cafè i canyella, que se n'han anat a l'aigua. La salut li havia empitjorat progressivament des del 1925, quan es va haver d'exiliar a Suïssa.

Segons els rumors de l'època, Gamper se suïcidà amb arma blanca.

(...) El factor determinant per a desencallar la venda de les Corts és el canvi de qualificació urbanística dels terrenys, de zona verda privada a zona edificable, gràcies al beneplàcit de l'alcalde Porcioles, que es guanyarà el títol de soci d'honor del club. Això s'esdevé en l'assemblea del dia 27 de setembre de 1963, on hi ha un "primer aplauso para el delegado gubernativo, por cuya deferencia el presidente habló en catalán". L'Ajuntament també hi surt guanyant amb l'operació, perquè el Barça li cedeix 1.000 m² d'eixamplament de la Travessera de les Corts, i 4.443 m² per fer-hi ins-

Fernando Torrecilla, Jaume S. Sabartés, Jordi Finestres, Toni López i Ramon Barnils són els autors d'aquesta història 'crítica' del Barça. El llibre ens mostra la cara més amagada de l'entitat.

ARXIU

Cruyff, amb la samarreta del Barça: "El 26 de maig de 1973 el futbol espanyol obre les fronteres als jugadors estrangers. Montal ja pot contractar Johan Endrik Cruyff, l'aleshores millor jugador del món."

tal·lacions esportives cobertes. Algunes veus han assenyalat que la requalificació urbanística dels terrenys va ser "una operació absolutament il·legal que no hauria passat amb un ajuntament democràtic" (...). Segons Ernest Lluç: "Es va fer una autèntica barbaritat: el que no podia fer el Barça per no pagar impostos era tenir una zona qualificada de verda, i quan l'interessa, que deixi de ser-ho. Es va urbanitzar per un acord *ipso facto* de l'Ajuntament. D'una zona verda privada es va passar a una zona edificable amb una densitat molt elevada. Va ser una operació de "diktat" durant la dictadura. El Barça es va aprofitar de les bones relacions amb l'ajuntament franquista del Porcioles, sobretot per la pressió social que té el Barça a la ciutat".

(...) El 26 de maig de 1973 el futbol espanyol obre les fronteres als jugadors estrangers. Montal ja pot contractar l'holandès Johan Endrik Cruyff, l'aleshores millor jugador del món.

El Barça té un os dur de rosegar en la negociació per comprar-lo. L'inefable Van Praag, el mateix president de l'Ajax que al 1998 posarà bastons a les rodes per portar els germans De Boer, és a punt d'engegar a rodar el fitxatge. El president holandès demana 180 milions de pessetes per desprendre's del davanter, però Cruyff amenaça de penjar les botes si no juga al Barça i portar el cas als tribunals. La coacció tindrà efectes. Tres dies més tard, el 14 d'agost de 1973, es tanca l'acord entre

Van Praag i el gerent del club, Armand Carabén, l'enviat del Barça a negociar, i el 18 se signa el contracte entre el jugador i el club per tres temporades, fins el 30 de juny de 1976.

Segons Carabén, el fitxatge de Cruyff costa al Barça uns 120 milions de pessetes, el més car de la història del futbol espanyol fins aquestes dates, i un dels *top ten* de la història del club (...). L'operació de finançament es fa a través de Banca Catalana i amb més d'un mitjancer. Segons el negociador blaugrana, "tot va ser oficial, amb diners del Banc d'Espanya. Per a l'adquisició només es necessitava el permís del IEME (Instituto Español de Moneda Extranjera [organisme que controlava les importacions]). Aquí entren els contactes oport-

dent de la ramaderia que es mou per si mateix".

(...) A Catalunya l'ambient és força diferent de la gravetat madrilenya, perquè aquesta primavera, abans que els partits esmolin les paraules que faran servir a les eleccions generals que s'han convocat per al dia 15 de juny, s'engega la campanya "Volem l'Estatut!", el dia de Sant Jordi. Deu dies abans, el FC Barcelona ja ha convocat una assemblea extraordinària de compromissaris amb aquest tema com a plat fort (...)

En aquesta assemblea, Montal no tan sols "no afluixa", sinó que després de tractar les qüestions derivades de l'*escàndol Melero*, denuncia "maniobres per boicotejar el plantejament democràtic de les eleccions. Si prosperessin, representarien el trencament immediat i total, per part meua i de la junta, amb els organismes esportius. Nosaltres volem la democràcia i, com que la volem, tenim tot el dret de posseir-la, malgrat que hi hagi qui no la desitgi".

Dos dies més tard, un perfecte desconegut dins l'àmbit futbolístic, però conegut -i poc reconegut- com a constructor de cantonades de l'Eixample barceloní, fa posar un anunci a la premsa: "Núñez i Navarro ofereix a tots els partits polítics catalans un local gratuït per a utilitzar-lo durant el període electoral".

(...) Segons Ariño, encara hi ha un darrer contacte amb la candidatura de Núñez, però en aquest cas hi intervé Joan Gaspart, el qual diu mil penjaments del seu cap de llista, anuncia que el farà fora de seguida i aleshores, quan ell sigui el president del club, li oferirà la vice-presidència primera, suposant que s'integri a la candidatura. Ariño refusa dient-li: "Quina confiança et puc tenir si, el teu cap de llista, el tractes d'aquesta manera?".

La campanya puja de to quan Núñez barreja arguments polítics i esportius i desqualifica Ariño perquè és de Convergència: "Ariño és abonat per un partit des de fa temps, com es pot comprovar". L'afirmació és correcta, però Ari-

"La venda de les Corts es va fer gràcies a la requalificació dels terrenys amb el beneplàcit de l'alcalde Porcioles."

tuns del Barça: el director del IEME és Manuel Ortínez, cosí del directiu blaugrana Josep Riba Ortínez. Per accelerar els tràmits de l'adquisició, Ortínez recomana al directiu recórrer a una gestora suïssa, que és la societat que gestiona el fons del IEME a l'estranger. D'aquesta manera, l'Institut de la Moneda, mitjançant la gestora de Zuric, avança els diners a curt termini per comprar Cruyff, mentre el Barça paga via Banca Catalana. Donats tants problemes jurídics per importar el primer estranger d'ençà la normativa de 1960, Cruyff ha d'acceptar que l'escriptura de la seva fitxa es faci sota la figura legal de *bien se moviente*, és a dir, "un bé proce-

no no rep cap suport del seu partit, ni explícit ni implícit. Jordi Pujol, un cop la campanya ha engegat, va a veure'l i li diu que perdre les eleccions del Barça pot perjudicar-lo políticament, o sigui que "als locals de Convergència només hi va haver paperetes de la meua candidatura durant un dia. Llavors les van retirar totes".

(...) Mentre l'estrella és a Oslo amb el conjunt carioca, arriben les presses. Les ofertes oficials de diversos clubs europeus encenen la llum d'alarma a can Barça. El 27 de maig el club negocia amb els Dalton el blindatge del mes de desembre. Després d'una reunió maratoniana el Barça diu sí a tot. I, davant dels periodistes que són a les oficines de Núñez i Navarro al carrer Urgell, es munta una roda de premsa on s'anuncia l'acord: Ronaldo continuarà vestint de blaugrana fins el 2006. El jugador, des de Noruega, ho celebra amb cava amb els informadors espanyols que s'hi han desplaçat, i dona gràcies a Déu per poder continuar jugant al Camp Nou. Mentre brinda, el seu telèfon mòbil sona tres vegades, però Ronaldo, feliç, no contesta. S'hi posa a la quarta, són Martins i Pitta, que li comuniquen que tot s'ha trencat. El jove davanter se sent desconcertat i maltractat alhora: "*Me siento traicionado. Estoy decepcionado con la directiva del Barcelona*".

Fernando Rey, testimoni personal de les negociacions, explica les raons de la ruptura: "Era cert que hi havia acord, però era un acord que ja existia des del 20 de desembre. En les negociacions del maig no estaven parlant dels diners que cobraria el jugador sinó que el problema fonamental era la forma de finançament de l'operació. El Barça volia incloure-hi un tercer en el finançament, que podia ser des d'una gran empresa a una empresa de televisió a una de roba esportiva. Era qüestió que el club tingués algú que permetés de finançar l'operació tenint en compte la nova fiscalitat dels contractes dels jugadors de futbol en el tema dels drets d'imatge. (...) Al maig es comenta

"Els representants de Ronaldo van trencar les negociacions per la sensació d'improvisació en una operació tan espectacular."

que l'empresa és TV3, però nosaltres en aquell moment encara no ho sabíem. (...)

A la reunió hi són presents Núñez, Gaspard i altres assessors del club —entre ells l'advocat Joan Ignasi Bruguera—, Pitta, Martins, Branchini i Fernando Rey. Els representants del brasiler no veuen clar el suport de TV3 al Barça, tot i que el club els ensenya un esborrany contractual amb la cadena i ofereix la possibilitat que parlin telefònicament amb responsables de l'ens públic. "És aleshores quan els representants, ja passades les dotze de la nit, que es cansen de la situació, veuen que tot està igual que el 20 de desembre i que estaran igual al cap de qua-

tre o cinc mesos. I prenen la decisió de trencar les negociacions. Jo, en canvi, em quedo allà, ja que em diuen que continuï redactant els contractes [el contracte final consta de 60 fulls], per si de cas, però que probablement no firmarem mai. És una situació molt violenta".

Cap a dos quarts de tres de la matinada Núñez i Gaspard accepten tot el que els han demanat els representants (...) "Joan Gaspard i el senyor Bruguera em fan saber que accepten aquests punts de desencontre. Davant meu truquen als representants de Ronaldo, però aquests els diuen que "fora". Immediatament em truquen pel mòbil i em donen l'ordre, com a despatx d'advocats, de deixar les negociacions i marxar. La reacció dels directius blaugrana és correcta. Són les tres de la matinalda". (...) L'endemà, ja no es produeix la famosa reunió programada per a les dotze del migdia per acabar de lligar l'operació. La situació, per Martins, Pitta i Branchini, és tancada. Segons Rey, "la cosa més rellevant d'aquella negociació no és que els representants de Ronaldo se sentissin maltractats —que era una qüestió addicional—, sinó la sensació que hi hagués tanta improvisació en una operació tan espectacular".

Josep Lluís Núñez, en la presentació del centenari del Barça. L'aparició de la *Història crítica* coincideix amb una allau de publicacions sobre els primers cent anys de l'entitat.